

SCENARIUSZ LEKCJI

O bankach i produktach bankowych

Sprawne poruszanie się na rynku finansowym nie jest łatwe, a używanie różnych produktów bankowych może kryć wiele pułapek. Dlatego ważne jest zaznajomienie młodzieży z zagadnieniami związanymi z rynkiem finansowym jak najwcześniej. Podczas tej lekcji uczniowie i uczennice nauczą się poruszać się w świecie kont osobistych, bankowości internetowej świadomie i z uważnością.

OPRACOWANIE: Zespół CEO

CZAS TRWANIA:

90 minut (2 godziny lekcyjne w bloku lub 2 razy po jednej lekcji)

POZIOM NAUCZANIA:

Szkoła branżowa I stopnia

PRZEDMIOT:

Podstawy przedsiębiorczości

PODSTAWA PROGRAMOWA:

III.2-III.10 Uczeń **1.** wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynkowe: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych, fundusze inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne; **2.** oblicza procent od kredytu i lokaty bankowej, ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie; **3.** analizuje oferty banków, funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych.

CELE:

- kształcenie u uczniów i uczennic świadomości konsumenc-kiej w stosunku do oferowanych na rynku produktów i usług bankowych;
- wykształcenie u uczniów i uczennic umiejętności analizy ofert bankowych;
- pokazanie uczniom i uczennicom możliwości wprowadzenia ekologicznego kryterium wyboru oferty bankowej.
- przekazanie uczniom zasad bezpiecznego zaciągania pożyczek źródeł informacji,
- nabycie i doskonalenie umiejętności pracy w zespole.

KRYTERIA SUKCESU:

Uczennica/uczeń

- wie, jakie są kryteria, którymi powinien kierować się klient, wybierając bank;
- potrafi wskazać bank, który nie wspiera sektora paliw kopalnych;
- formułuje własne potrzeby dotyczące produktów bankowych;
- potrafi wskazać argumenty „za i przeciw” zaciągania pożyczek;
- zna różnicę pomiędzy kredytem bankowym a „chwilówką”;
- zna zasady bezpiecznego zaciągania pożyczek;
- umie współpracować w grupie.

KLUCZOWE ZAGADNIENIA:

bank, e-bankowość, konto osobiste, bezpieczeństwo cyfrowe.

METODY:

burza mózgów, elementy wykładu, praca z wykorzystaniem aplikacji internetowych, dyskusja, rozmowa nauczająca.

FORMY PRACY:

praca grupowa, indywidualna, zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE POTRZEBNE DO PRZEPROWADZENIA ZAJĘĆ:

tablica, komputer z rzutnikiem, komputery dla uczniów (z podłączeniem do Internetu) lub smartfony, flipchart, arkusze papieru, markery.

ZAŁĄCZNIKI DO SCENARIUSZA:

1. Materiał pomocniczy - Zestaw kart z kryteriami oceny banku (do pocięcia)
2. Prezentacja „Pożyczam pieniądze” - <https://biblioteka.ceo.org.pl/prezentacja-pozyczam-pieniadze/>

ZANIM ZACZNIESZ:

- Na zajęciach uczniowie mogą korzystać ze smartfonów, warto im powiedzieć o tym wcześniej, by mieli naładowane telefony z dostępem do Internetu.
- Przed lekcją odwiedź wymienione w scenariuszu portale internetowe i upewnij się, że wiesz, jak działają

LEKCJA I (45 minut)

Rozpoczęcie zajęć

 CZAS TRWANIA: 2 minuty

Przedstaw uczniom temat zajęć. Wyjaśnij, że dzisiaj będziecie zastanawiać się nad tym, w jaki sposób wybrać konto w banku.

Ćwiczenie 1 - Burza mózgów

 CZAS TRWANIA: 5 minut

Zapytaj uczniów „Dlaczego korzystamy z banków?”. Zapisz wszystkie propozycje uczniów na tablicy lub flipcharcie. Zwróć uwagę i podkreśl te stwierdzenia, które dotyczą oszczędzania, inwestowania, pożyczania czy przechowywania zarobionych pieniędzy. Zwróć uwagę na to, że współcześnie trudno funkcjonować bez konta w banku. Spyta uczniów, jak im się wydaje, ile osób w Polsce posiada konto w banku.

ODPOWIEDŹ DLA NAUCZYCIELA:

Według danych Narodowego Banku Polskiego (NBP) w 2020 roku konto w banku miało 88,5% badanych Polaków i Polek.

Źródło: https://www.nbp.pl/systemplatniczy/zwyczaj_platnicze/zwyczaj_platnicze_Polakow_2020p.pdf

Ćwiczenie 2 – Jak wybrać bank?

 CZAS TRWANIA: 35 minut

CZĘŚĆ 1 – PRACA W GRUPIE

 12-15 minut

Podziel klasę na 4-osobowe zespoły. Rozdaj uczniom zestaw karty z kryteriami oceny banków.

Poproś uczniów, żeby przeczytali instrukcję do zadania i wspólnie podjęli decyzję, które kryteria wyboru banku są dla nich najważniejsze, które ważne, a które mniej ważne.

Po ok. 10 min. poproś przedstawicieli grup, żeby odczytali, które kryteria wybrali jako najważniejsze. Każdą grupę zapytaj, dlaczego dokonali takiego wyboru. Kiedy wszystkie grupy się wypowiedzą, zapytaj uczniów, jak myślą, dlaczego nie mają takich samych odpowiedzi. Skomentuj wypowiedzi uczniów, że nie ma jednej dobrej odpowiedzi. Na wybór banku mogą wpływać różne czynniki i są one zależne od indywidualnych potrzeb.

CZĘŚĆ 2 – PRACA INDYWIDUALNA

 12-15 minut

Zapowiedz uczniom, że teraz będą pracować samodzielnie. Powiedz uczniom, że jeśli rodzic wyrazi zgodę, własne konto mogą mieć przed 18 rokiem życia. W Internecie można znaleźć porównywarki różnych kont bankowych, które mogą im pomóc w wyborze konta. Dla kont młodzieżowych może to być np. [https://www.najlepszekonto.pl/ranking-kont-młodzieżowych](https://www.najlepszekonto.pl/ranking-kont-mlodziezowych). Konta młodzieżowe mogą być rozumiane przez banki różnie. Albo dla młodzieży w wieku 13-18 lat albo dla

młodych dorosłych do 26 roku życia. Natomiast porównywarką dla kont dla dorosłych jest np.: <https://www.rankingkontosobistych.pl/>. Poproś uczniów, żeby z pomocą porównywarki i kierując się kryteriami, które wybrali w poprzednim ćwiczeniu, dokonali wyboru konta w banku, który odpowie na ich potrzeby.

Poproś chętnych o podzielenie się swoim wyborem i uzasadnienie wyboru. Zapytaj czy mają już konto w banku. Jeśli mają, spytaj czy dzisiejsze ćwiczenie wpłynęło na ocenę ich konta. A jeśli nie mają jeszcze konta to czy planują jego założenie z wykorzystaniem narzędzi, które dzisiaj poznali.

CZĘŚĆ 3 - DYSKUSJA

 10 minut

Jeśli zostanie wam kilka minut czasu, możesz powiedzieć uczniom i uczennicom, że proponujesz jeszcze jedno kryterium wyboru banku, czyli sprawdzenie czy bank finansuje sektor paliw kopalnych. Wyjaśnij, że finansowanie sektora paliw kopalnych to np. udzielenie kredytu na budowę lub rozbudowę elektrowni węglowej czy kopalni węgla. Inwestowanie w wydobywanie ropy naftowej, węgla i gazu skutkuje wyzwaniem się gazów cieplarnianych i powoduje ocieplanie się klimatu.

Zapytaj uczniów, jakie znają konsekwencje zmian klimatu. Wspólnie możecie wymienić np.: susze, powodzie, wymieranie kolejnych gatunków roślin i zwierząt, podniesienie się światowego poziomu morza, topnienie lodowców, zanikanie raf koralowych, kryzys żywnościowy itp.

Napisz na tablicy link do raportu Fundacji „Rozwój Tak – Odkrywki nie: <https://tiny.pl/wgxtj>. Poproś uczniów, żeby sprawdzili czy ich bank jest wymieniony na stronach 9-13 i jak wygląda jego polityka klimatyczna na tle innych banków. Wymienione w raporcie banki to największe w Polsce banki pod względem aktywów, dlatego znalazły

się w tym zestawieniu. Największe instytucję mają największy wpływ na gospodarkę i klimat.

Zapytaj uczniów, czy to kryterium byłoby dla nich ważne i czy wzięliby je pod uwagę przy wyborze banku, w którym chcieliby założyć konto. Spytaj zespoły, które pracowały w kroku 1 nad ułożeniem kryteriów wyboru banku, gdzie na swojej planszy umieściłyby to kryterium. Doceń uczniów, którzy wyrazili zainteresowanie polityką klimatyczną banków i zwróć uwagę, że to od nas, klientów i opinii publicznej w dużej mierze zależy polityka banków.

Podsumowanie zajęć i zadanie domowe

 CZAS TRWANIA: 3 minuty

Podsumuj krótko dzisiejsze zajęcia, przypominając uczniom, że dzisiaj zastanawiali się, co wpływa na podjęcie decyzji o wyborze konta i poznali przykładowe narzędzia, które pomagają dokonać wyboru. Ważne jest jednak, żeby przed skorzystaniem z internetowych porównywarek mieli przemyślane, które kryteria są dla nich najważniejsze. Zapytaj uczniów, jak im się korzystało z wyszukiwarki i czy będą szukać podobnych narzędzi podczas decydowania się na inne produkty bankowe.

ZADANIE DOMOWE:

Poproś uczniów, żeby wyobrazili sobie, że popsuł im się samochód i muszą pożyczyć na naprawę 3 tys. zł. Poproś, żeby w ramach zadania domowego uczniowie znaleźli 2 porównywarki kredytów gotówkowych. Jedna niech powinna być porównywarką ofert banków, a druga ofert instytucji poza bankowych (tzw. chwilówek). Wyjaśnij, że muszą to być to strony, w których można wpisać kwotę, którą chcą pożyczyć i okres w którym chcą spłacić pożyczone pieniądze.

(UWAGA: tutaj może się skończyć pierwsze 45 minut, jeśli lekcja będzie dzielona na 2 lekcje po 45 minut)

LEKCJA II (45 minut)

Rozpoczęcie zajęć

 CZAS TRWANIA: 2 minuty

Zapowiedz uczniom, że dzisiaj będziecie rozmawiać o bezpiecznym pożyczaniu pieniędzy i o bezpieczeństwie ich pieniędzy w sieci.

Ćwiczenie 1 – Dlaczego ludzie pożyczają pieniądze

 CZAS TRWANIA: 10 minut

Sprawdź, co uczniowie wiedzą o pożyczaniu pieniędzy. Zapytaj, dlaczego ludzie pożyczają pieniądze i skąd można pożyczyć pieniądze. Skomentuj wypowiedzi ochotników, że różne sytuacje życiowe mogą sprawić, że będziemy musieli pożyczyć pieniądze. I ważne jest, żeby zachować zimną krew i nie podejmować nieprzemyślanej decyzji.

Przypomnij uczniom zadanie domowe, w którym mieli sobie wyobrazić, że muszą pożyczyć 3 tys. zł na naprawę samochodu. Powiedz, że teraz rozwiążą quiz, w którym znajdują się w takiej właśnie sytuacji i będą musieli zdecydować co robić.

Ćwiczenie 2 – Jak pożyczać mądrze

 CZAS TRWANIA: 20 minut

CZĘŚĆ 1 – QUIZ I GŁOSOWANIE

 7 minut

Zapisz na tablicy link do quizu „Pożyczam pieniądze” - <https://tiny.pl/wgflj> i poproś uczniów o to, żeby na telefonach przeklikali się przez quiz.

Przeprowadź w klasie głosowanie przez podnoszenie ręki. Zapytaj uczniów kolejno: kto wzięłby pożyczkę od rodziny lub znajomych? Kto kredyt z banku? Kto chwilówkę? Kto zrezygnowałby z pożyczania pieniędzy? Zwróć uwagę, że nie wszystkie osoby mogą pożyczyć pieniądze od rodziny albo zrezygnować z nieoczekiwanego wydatku. W takiej sytuacji trzeba podjąć decyzję, w jaki sposób pożyczać pieniądze.

CZĘŚĆ 2 – PRACA INDYWIDUALNA I DYSKUSJA NA FORUM

 13 minut

Poproś uczniów, żeby wrócili do zadania domowego, w którym mieli przygotować sobie porównywarki kredytów gotówkowych w banku i w instytucji poza bankowej (tzw. chwilówek) i wpisali w znalezione wyszukiwarki kwotę pożyczki na 3000 zł do spłacenia w trakcie roku.

Zapytaj, jaką nadwyżkę ponad 3000 zł mają do spłacenia i jaka została wyliczona wysokość raty. Skomentuj, że choć nie jest to zasada, to najczęściej oferty banków są korzystniejsze.

Powiedz, że teraz pokażesz, na co szczególnie należy zwrócić uwagę, kiedy przyglądają się różnym ofertom. Wyświetl na rzutniku porównywarke kredytów gotówkowych w banku i w instytucji poza bankowej (np. https://www.totalmoney.pl/kredyty_gotowkowe/3000/12#oferty i <https://www.totalmoney.pl/chwilowki/3000/1Y#oferty>), uzupełnij je i pokaż wyniki. Pokaż uczniom różnicę w wysokości spłacanych rat i okresie spłaty (chwilówki mają wyższe raty i często, choć nie zawsze, krótki okres spłaty). Pokaż tanie oferty chwilówek. Zapytaj uczniów czy widzą haczyk. Jeśli nie zauważą, pokaż im, że **tylko pierwsza pożyczka jest darmowa**. Powiedz uczniom, że inne oferty są dużo mniej korzystne i jest to charakterystyczne dla chwilówek. Osoba, która wpadnie w pułapkę pożyczania i będzie pożyczać pieniądze regularnie, łatwo może wpaść przez to w pętlę zadłużenia.

Pokaż uczniom dopisek RRSO. Wy tłumacz, że **RRSO**, czyli rzeczywista roczna stopa oprocentowana, to wskaźnik, który musi zgodnie z prawem być pokazywany przy każdej ofercie produktu bankowego. Szczególnie przydatne jest przy porównywaniu kredytów gotówkowych. Służy on temu, że trudniej było oszukać pożyczkobiorców. Porównując RRSO nie trzeba martwić się, że nie zauważy się małym druczkiem dopisanych kosztów. RRSO musi zawierać wszystkie koszty i opłaty. Im wyższe jest RRSO, tym wyższy jest koszt pożyczanych pieniędzy. Zwróć uwagę, że żeby porównywać RRSO należy porównywać oferty o takim samym okresie spłaty. Natomiast w przypadku kredytów hipotecznych (np. na zakup mieszkania albo budowę domu) należy zebrać oferty od kilku banków i kierować się wycenami przygotowanymi przez doradców kredytowych.

Ćwiczenie 3

 CZAS TRWANIA: 10 minut

Poproś uczniów, żeby jeszcze raz przeklikali quiz i przeczytali wskazówki jak uniknąć długów. Poproś, żeby w parach spisali je w formie rady dla siebie na przyszłość co robić przed wzięciem pożyczki i po wzięciu pożyczki, a następnie dopisali swoje własne propozycje (co najmniej 2), myśląc o tym, czego się dzisiaj nauczyli na lekcji. Następnie poproś uczniów, żeby każda para uczniów zadecydowała, która rada jest dla nich najważniejsza i którą w szczególności chcą zapamiętać.

ODPOWIEDŹ DLA NAUCZYCIELA:

Przykładowa odpowiedź na podstawie wniosków z lekcji:

PRZED WZIĘCIEM POŻYCZKI:

Odpowiedź z quizu:

1. Zastanów się czy na pewno potrzebujesz danej pożyczki czy kredytu.

Dodatkową mogą pojawić się:

1. Zwróć uwagę na RRSO.
2. Unikaj szybkich pożyczek.
3. Nie kupuj rzeczy, na których naprawę czy utrzymanie może cię w przyszłości nie stać.
4. Odkładaj co miesiąc stałą kwotę, żeby mieć oszczędności na czarną godzinę.
5. Zapoznaj się dokładnie z ofertą.
6. Jeśli nie rozumiesz umowy, nie podpisuj jej.
7. Zapytaj o radę kogoś np. z rodziny czy znajomego, kto ma wiedzę nt. finansów czy dana pożyczka jest na korzystnych warunkach.

8. Kontroluj swoje wydatki, planując, ile danego miesiąca trzeba wydać na niezbędne wydatki, a ile na przyjemności
9. Pożyczaj tylko tyle, ile naprawdę potrzebujesz.

PO WZIĘCIU POŻYCZKI:

Odpowiedź z quizu:

1. Nie pożyczaj pieniędzy po to, żeby spłacić obecne długi.
2. Zapisz sobie, co możesz zrobić już teraz, żeby w najbliższej przyszłości całkowicie wyjść z długów.
3. Kontroluj wydatki, opracowując budżet.
4. Zwiększ źródło dochodów przez zmianę pracy.

Dodatkową mogą pojawić się:

1. Sprzedaj rzeczy, których od dawna nie używasz i ich nie potrzebujesz.
2. Szukaj dodatkowych zleceń, dzięki którym będziesz mieć dodatkowe pieniądze.

3. Zwierz się ze swojego problemu komuś bliskiemu.
4. Spytaj o pomoc rodzinę.

Podsumowanie zajęć

CZAS TRWANIA: 3 minuty

Poproś chętnych o podzielenie się swoimi radami i o to, żeby zapisywali te, których nie mają w swojej notatce. Jeśli nie pojawi się zbyt wiele odpowiedzi możesz zadać pytania pomocnicze, np.: Jak kontrolować swoje wydatki? Co należy zrobić, przed podpisaniem umowy? Co zyskacie, mając oszczędności? Jak można zwiększyć swoje dochody, żeby mieć więcej środków na spłatę zadłużenia?

MATERIAŁ POMOCNICZY**Zestaw kart z kryteriami oceny konta bankowego (do pocięcia)**

Wytnijcie kryteria oceny.

Ułóżcie je w trzech kolumnach: 1) najważniejsze, 2) znaczące, 3) mniej ważne.

Pamiętajcie, żeby decyzję podejmować **zespołowo**.

NAJWAŻNIEJSZE	ZNACZĄCE	MNIEJ WAŻNE
REKLAMA BANKU	JAKOŚĆ OBSŁUGI KLIENTA	MARKA I RENOMA BANKU NA RYNKU
LICZBA DOSTĘPNYCH BANKOMATÓW	OPŁATY ZA OTWARCIE I PROWADZENIE RACHUNKU	PROGRAMY LOJALNOŚCIOWE DLA KLIENTÓW
KOSZT WYPŁAT Z BANKOMATÓW INNYCH BANKÓW	NAZWA I LOGO BANKU	PREMIA ZA OTWARCIE KONTA
WYSOKOŚĆ OPROCENTOWANIA LOKAT	MOŻLIWOŚĆ KORZYSTANIA Z PROFILU ZAUFANEGO	SZEROKOŚĆ OFERTY BANKU
LOKALIZACJA ODDZIAŁU BANKU W OKOLICY	WYSOKOŚĆ OPROCENTOWANIA SALDA RACHUNKU ROR	KOSZT DOSTĘPNYCH KREDYTÓW
KOSZTY UŻYWANIA KARTY DEBETOWEJ DO KONTA	OBSŁUGA KONTA PRZEZ INTERNET	LOKALIZACJA NAJBLIŻSZEGO BANKOMATU
DOSTĘPNOŚĆ I KOSZT UŻYTKOWANIA KARTY KREDYTOWEJ	USŁUGA BLIK	SPOSÓB ZAŁOŻENIA KONTA
LIMIT KREDYTOWY NA KONCIE	OPINIA, REKOMENDACJA ZNAJOMYCH	MÓJ RODZIC MA KONTO W TYM BANKU

Młodzi Przedsiębiorczy. Program rozwoju kompetencji społecznych i obywatelskich w szkołach branżowych” korzysta z dofinansowania o wartości 110 187,00 EUR otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG. Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie kompleksowego programu rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich (KS) uczniów szkół branżowych poprzez nauczanie przedsiębiorczości w praktyce.

Scenariusz powstał w 2022 roku w ramach projektu „1Planet4All - Razem dla klimatu” i został sfinansowany ze środków Unii Europejskiej.